

vit spåkte och lärt sig känna värdet af stillhet, verksamhet och undergifvenhet. Då den nyss-ankomne brottslingen, som skulle kunna hafva lust för upstudsighet och lättja, ser sig omgifven af stilla, arbetsamma människor, till hvem skall han vända sig, för att få en kamrat i sitt tilltänkta ofog? Då fullkomlig tystnad är strängt anbefalld, med hvem skall han kunna öfverlägga? Då han ser den flitige och ordentlige kunna förskaffa sig större bekvämligheter, skall han då icke känna ett begär att likna honom? Nej, man måste sky besväret att tänka, man måste vara alldeles utan all kännedom af människonaturen, man måste förakta att underrätta sig om hvad erfarenheten redan visat, om man förhärdar sig i den tron, att systemet är ett hjärnspöke, och att ett fängelse icke kan hållas i ordning utan obarmhärtighet. Upstudsighet och oordning äro i de omtalade fängelserna en sällsynthet, ehuru man aldrig hör en ed eller ett häftigt ord af en vaktdräng. Fången vet, att försöket till en oordning straffas med oböjlig stränghet, fastän utan grymhet; han vet, att det så högt fruktade ensamma rummet väntar honom; han vet, att de öfrige fångarne, som äro af en stillare natur eller redan vant sig lydnad och flit, taga parti *emot* honom, då deras egen fördel fordrar, att oordning icke sker.

Efter detta afsteg skulle vi återkomma till jemnförelsen mellan de Svenska arbetshusen och de nu beskrifna fängelserna med arbete. Man behöfver icke vidlyftigt utveckla denna jemnförelse; man behöfver ej mer än hålla författningen om arbetshusen bredvid denna beskrifning; och de väsendtliga skillnaderna skola genast visa sig.

Men här återstår ännu en vigtig betraktelse: huru skall handhafvandets af en dylik författning vid fängelserna controlle-

ras? Huru skall man försäkra sig, att fångarne blifva så väl födda och klädda? att de icke blifva misshandlade? att de få sitt arbete betalt? att de aldrig få starka drycker? *Q. u. s. N.* Sanningen till sägande: i Sverige ser det mörkt ut. Men låtom oss betrakta, huru det tillgår i England och Amerika. Hvem har där upsigten öfver fängelserna? Embetsmän. — Men så är det ju äfven här? — Ja; dock företer sig här en annan fråga: hvad vill en Engelsk embetsman säga?

Af regeringen tillsatta, för lön på stat tjenande civil embetsmän finnas icke så många i hela England som i en province i Sverige, eller rättare sagdt inga. Med embetsman (Magistrate) menar Engelsmannen en sådan, som af sina medborgare blifvit utsedd att, för en viss tid och utan annan lön än äran af deras förtroende, vaka öfver allmänna ordningen. Lord Mayorer (Öfverståthållare), Sheriffer (Landshöfdingar), Bailiffer (Fogdar), Aldermen (Rådmän, Mayorernas bisittare), Coroners (ett slags domare i vissa mål) äro alla tagna utur medborgare-hopen på det ställe, der de hafva sin embetsbefattning. De fleste väljas äfven af folket sjelft, och det för en viss tid, yänligen ett år, måste vara bofasta inom districtet, och utgöra således icke någon särskild embetsmannacorps. Hvarje förständig och besutten man har varit eller kan blifva embetsman, och en viss klass kan således aldrig upkomma, som, i egenskap af executiva magtens innehafvare, förhäfver sig öfver den öfriga menigheten, föraktar allmänna rösten, bildar ett system af förtryck eller plundring, handverks- och slentrian-mässigt behandlar göromålen och vakar öfver rättvisan, utgör ett sammanhängande band, der den ena ser genom finger med och beskyddar den andres malversationer, för att sjelf i sin tour beskyd-

das. Intet fängelse, ingen allmän inrättning anses vara, hvad vi kalla *Kronans*. Folket anser det för sitt och vakar sjelft deröfver. Öfver fängelserna i ett Grefskap (Län) ligger högsta inseendet hos Stora Jury'n, som är en corps af Grefskapets hederligaste och förmögaste privat-män. Ingen så kallad Kronans embetsman har någonsin med dylika inrättningar att göra *).

Att i ett sådant land man kan finna en controll på fängelsestadgars handhavande, är således en möjlighet; och de nya fängelserna hafva burit herrliga frukter, likasom i America, där embetsmannainrättningen är likasådan, och i Nederländerna, der den gamla republicanismen och det milda nyare regeringssättet lätta oegennyttigt patriotiska företag. Ty det är att märka, att öfver allt de omtalade nya fängelserna hafva att tacka privata välgerningar för sin första upkomst.

Vi kunna ej lemna dessa betraktelser, utan att lägga på våra läsares hjertan en i det anmälda arbetet förekommande berättelse, som torde vara svår för mången att glöma, men dock måste glömas, när man vill ostörd öfverlemna sig åt sin liknöjdhet för det enskilda förderf och det samhällsförderf, som samhället sjelft besörjer. Berättelsen lyder sålunda:

"T. M. nu boende nära Moorfields, var en förmögen slagtare i Barnet. Genom egen efterfrågan har jag utrönt, att han der stod i mycken aktning hos sina grannar och ansågs för en utmärkt redlig man. Han ingick uti ett hemmans-arrende på en tid, då det höga sädes- och kött-priset lemnade de bästa utsigter för landbrukaren; men när detta pris sedan föll, blef han oför-

mögen att betala sin gäld. Han är nu slagtaregesäll i London; hans mästare ger honom det bästa vitsord, och någre Herrar i grannskapet hafva, endast för hans goda upförande skull, betjent sig af honom och hans hustru till åtskilliga arbeten inom deras hus."

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Italien. Under det att man i allmänhet tyckes med framgång arbeta på inskränkningar i de gamla fria nordiska författningarne, är det södra Europas tid kommen att vinna constitutionel frihet. Lika oförmodade som intressanta nyheter hafva inlupit från Neapel, om en där, i början af Juli månad, inträffad revolution. Längre hade missnöje herskat i provincerna öfver Fundaria-skatten och den ringa upmuntran, den inhemska productionen och utförseln njöto; men huru mycket misnöjet hade gripit omkring sig hos alla klasser och sjelfva arméen, hade man icke märkt. Lägre vid Sessa kan anses som den närmaste anledningen till allt, hvad som nu händt, då trupperna derigenom fingo tillfälle att meddela hyarandra sina tankar. 150 ryttare, som lågo vid Nola, upbröto utan ordres, och gingo åt Avellinoberget. (Andra bref säga, att två cavallerie-regimenter först öfvergifvit sina kvarter och fattat posto vid Nola.) Underrättelsen spreddes som blixten; infantericorpsen aflägsade, för att stöta till dem, och hvarje landman, som kunde få sig ett skjutgevär, deltog. Så har det af till ett pass, som fører till Apulien, och passet togs i besittning, äfvensom en cassa af 22,000 ducater. Underrättelsen om resningen väckte i hufvudstaden mycket bekymmer, och Konungen afsände några Generaler, för att fråga de uproriske om deras afsigter och fordringar; Conseillen sammankallades; men medan där rådplågades, afmarcherade d. 5 dennes på e. m. ett infanteri- och ett dragonregimente, som lågo en Italiensk mil från staden, med vapen och tross i god ordning, för att förena sig med Insurgenterna. Från deras höggvarter fick Konungen det svar, att de fordrade en fri constitution såsom Spanjorernes. Anstalter till resningens kufvande vidtogos; men man fann snart, att alla trupperna tänkte lika. Då gaf Konungen efter. D. 6 på morgonen afgick Fursten af Campo Chiaro till trupperna, för att tillkännagifva det

*) Kronans embetsmän i civil väg finnas i England nästan inga andra än betjeningen vid det ofantliga upbördsverket.

H. M. inom sju dagar ville låta förkunna en fri regeringsform; en på knutarna anslagen Kunglig proclamation innehöll det samma. Hvad som i annat fall händt, är svårt att beräkna; ty tänkesättet förklarade och spridde sig hastigt, och besättningen öfvergaf fästningen S. Elmo. Den fruktan, som under underhandlingarna med de upröriske visat sig på ansigtet, skingrades, så snart Konungens beslut blef känt. "Viva, viva!" skallade på alla gator, och det från grupper af bättre folk och officerare. Det ropades, att Konungen måtte visa sig på balconen; detta skedde dock icke. Det var Kronprinsens födelsedag och om aftonen skulle blifva stor illumination. Kronprinsen, som just återkommit från Sicilien, säges hafva fallit för Konungens fötter och tackat honom i folkets namn, med de orden: "E. M. har räddat fäderneslandet." — Man hoppas att allt skall slutas väl. Man väntar blott, att Insurgenterna eller, som de nu kallas, Patrioterna skola återgå i lugn tjänstgöring. Staden var några dagar i mycken oro, och Borgerskaps-gardet ophörligt under vapen. — Muratisterne tros vara uphofs män till rönningen; men det torde vara rättare att därför anse de så kallade Carbonari.

England. Kröningen torde uppskjutas ända till Juni nästa år. Så mycket är säkert, att den icke sker på den först bestämda tiden.

Förberedande frågor vid Drottningens sak upptaga parlamentet och allmänna upmärksamheten. Ett Utskott har varit satt, för att undersöka fordnarna rättegångar och händelser i afseende på vittneslistors lemmande vid parlamentariska anklagelser, bills of attainder eller bills of pains and penalties. D. 14 afgaf Grefve Shaftsbury Utskottets betänkande, af innehåll att i dylika mål den anklagade aldrig fått vittneslista. Då således Drottningen icke var berättigad dertill genom prejudicater (hvaraf, som man vet, nästan all Engelsk lagfarenhet består), gjorde Lord Erskine motion, att parlamentet måtte för tillfället besluta en dylik rättighet, hvilken dock icke skulle hindra huset att, om det så nödigt funne, höra andra icke antecknade vittnen. Debatten blef intressant och häftig. Bland annat yttrade sig Lord Belhaven: "Jag förvånas att höra Lorder, som hafva folket att tacka för så mycket, nu tala med sådant hån och ilska om folkets skri och tänkesätt. Så länge det hette, att Europa låg under oket, då förde man ett helt annat tungomål om yttringen af folkets känslor." — Grefve Caernarvon angrep inledningen till degradations-billen (så kallas egentligen den mot Drottningens föreslagna), som mer syntes peka på förbrytelsen än

bevisa den. "Med folk af låg härkomst skall Drottningen hafva haft omgång! Jag frågar, om icke all ting blifvit användt för att hindra hennes utträde i sådant sällskap, dit hon hörde och där hon säkert gärna varit. Hon är anklagad för ett brottsligt umgänge!" Jag frågar, om dermed menas, att hon är skyldig till ägtenskapsbrott. Annars liknar det anklagelsen för förrådiska stämplingar; hvar man vet, att den som befinnes skyldig till sådana, icke kan dömas för förräderi. Ministern måste antingen återtaga anklagelsen, sådan den nu är, och framlägga en annan bill, eller ock till den nuvarande göra en annan inledning med närmare uppgifter, på det Drottningen må veta, hvaremot hon har att försvara sig, och Huset äfven känna sådant, innan det skriker till undersökning. — Motionen blef slutligen förkastad med 78 röster mot 28.

D. 18 proponerade Lord Sidmouth andra läsningen af Allien-billen (Billen om utlänningar, den Regeringen, enligt den, äger att visa ur riket efter behag). Lord Holland protesterade i allmänhet mot billen. "Parlamentet befinner sig i lika läge med Hr. Eden, som under sina resor blef presenterad för Gouverneuren i Bulgarien, i närvaro af en förnäm Turk, som genast befälde, att hufvudena skulle afskäras Hr. E. och 26 personer af hans sällskap. Straxt kom en karl med en, troligtvis grön, påse och sägspån, den förre för att lägga hufvudena uti, den sednare för att uppsuga blodet. Tolken, som skulle göra den resandes försvar, hade sett påsen under hödelns arm, och kunde omöjligen få fram ett enda ord mer än: "den påsen! den fördömda påsen!" Därföre att tolken hade sett den gröna påsen, voro således Hr. Eden och 26 personer i fara att mista lifvet. I samma belägenhet är parlamentet: det låter plundra nationen och vanvårdar dess angelägenheter, emedan det icke kan vända ögonen från den gröna påsen på bordet". (Skratt). "Billen kan vara ett verktyg för tyranniet och själftra Europas politiska frihet. Jag antager, att Konungen i Spanien och hans anhängare blifve tvungna att fly till England, och Spanska folket förebrådde oss att hafva mottagit dem; hvad skulle vi säga? Fumes icke billen, så kunde ingen förebråelse göras oss. Jag antager ytterligare, att en Österrikisk undersåte vore i tillfälle att vittna för vår Drottning, men att han fallit i sin regerings ohåd och bodde i Frankrike eller Nederländer; tror då det Höghöfl. Huset, att han skulle vilja komma hit af rent galanteri för en person, som han ej känner, eller göra något misslagligt för en Regering, som med en vink kan låta

föra honom till en Österrikisk hamn? Jag nämner Österrike, efter som i alla tider och efter alla häfvers intyg, då någonting lågt, förtryckande och trolöst skolat göras, har det varit Österrike, som blifvit framskuffadt, för att göra det." — Lord Liverpool försvarade billen och Österrike. — Lord Holland uprepade, att Österrikiska regeringen, allt ifrån Carl V:s tid, alltid varit hård och orättvis. "Af hvad den ädle Lorden, som står i spetsen för Skattkammaren, nu sagt, skulle man kunna sluta, att Regeringen i går fått de anseuliga summor, som Österrike är skyldigt Stora Britannien." (Skratt). — Billen blef undersökt i Utskott, och dess utlåtande emottaget utan anmärkningar. D. 22 skulle tredje läsningen gå för sig.

Åter hafva rykten begynt gå om utsigter till en vänlig öfverenskommelse med Drottningen. — The Times berättar en hop besynnerliga saker om Bergami, om hans fantastiska sätt att kläda sig, om en middag, hvarpå han varit buden hos B. Constant o. s. v. och slutar: "vi skulle icke en gång undra, om de varit nog deloyala att dricka vår Drottningens skål; hvilket dock, genom tydning och misstag, kunde få namn af ägtenskapsbrott".

Underhusets Utskott öfver frågan om utländska handeln har i sitt betänkande yttrat: "alla inskränkningar i handeln äro ett ondt, och endast oundviklig politisk nödvändighet kan ursäktas dem." Detta intressanta och liberala betänkande (hvaraf rummet ej tillåter att införa mer) förordnades till tryckning.

Frankrike. Prefecten Germain har nedlagt sitt embete, emedan han är Pair. Nu säges, att Pairs-Kammaren fordrat det samma af Statsrådet och General-Directorn Barente.

Tyskland. Motion är i Badiska Ständernas första Kammare gjord om Tryckfrihetens utvidgande. — De protesterande ledamöterna af Landtdagen i Darmstadt hafva, vid sin återkomst, allmänt blifvit emottagna med entusiasm. Alla sinnen äro högt spända. Det nya valet i hufvudstaden föll så ut, att Höpfner åter blef vald. Nu har ett Ministerial-rescript förklaradt H. icke valbar och upmanat till ett tredje val.

Spanien. D. 6 höll den förberedande Juntan sin tredje session, och Cortes installerades. Espiga, Erkebiskop af Sevilla, är nämnd till President och Gen. Quiroga till Vice-President. En deputation afgick, för att förkunna Konungen Cortes's installering. H. M. emottog deputationen i

stor gala och lät den sätta sig. D. 9 kl. 10³/₄ på aftonen hade Cortes sin första högtidliga session. Konungen besvor constitutionen. Hela Kongl. familjen, diplomatiska corpsen, Ministern, Statsrådet, Militära och Civila embetsmännen bevisade acuten, Glädjen och entusiasmen hos folket var allmän.

Contra-revolutionära skrifter kringflyga, säkert mest tillverkade i Portugal. Många arresteringar ske. Man pratar hvarjehanda om en resa, som Konungen varit på vägen att företaga, för att lemna Madrid.

Turkiet. På Paschans af Janina hufvud är satt ett pris af 100,000 Sechiner. Detta är dock en bagatell, då man betraktar Paschans stora skatter, som, i fall han faller eller gripes, måste hemfalla Porten. Paschan af Scutari, hans nuvarande dödsfiende, var fordom hans barndomsvän och en af hans hufvudsakliga stöd i Divanen.

Stockholm. Kongl. Maj:t har, på Kongl. Kammar- och Bergs-Collegiernas underdåniga hemställan och i kraft af sist församlade Ständers öfverlemnande, under d. 30 sistl. Junii i nåder beslutit, att Hellestads Bergslag i Östergöthland kommer att indragas, med lemnadt tillstånd för Bergslagens invånare att till d. 1 Nov. 1822 tillgodogöra de tjenliga malmer, de äga, hvarest med de till Bergslagens hyttor och grufvor anslagna Kronoallmänningar skall förfaras såsom med andra recognitionsskogar och Hellestadsorten blifver Landslag samt ingår i ständig rotering och alla andra ett landslags skyldigheter.

Under samma dag har Kongl. Maj:t i nåder beslutit, att mål rörande recognitionsskogar hädanefter komma att tillhöra en division, bestående af tre Ledamöter i Kammar-Collegium (Presidenten inberäknad) och af tre i Bergs-Collegium. Derjemte har Kongl. Maj:t i nåder förklaradt någon verkställighet å Riksens Ständers vid sistl. Riksdag i afseende på recognitionsskogarnes användande fattade beslut icke kunna meddelas, i anseende till dess stridighet i vissa delar emot det 1809 vidtagna och af Kongl. Maj:t gillade; hvarföre Kongl. Maj:t ämnar vid nästa Riksdag göra Ständerna nådig proposition att förändra de delar af sist beslutet, dem Kongl. Maj:t anser stridande mot det förre.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 7 Augusti.

*Sine ira, studio et metu.**Recension.*

(Forts. och slut fr. N:o 62.)

Hans Son G. M. undervistes uti lärda skolan i Barnet uuder H:r Marr's ledning, hvilken skrifer till mig följande: "G. M. var för någon tid sedan under min vård, och upförde sig då, så vidt jag kan minnas, ganska väl." Han kom till London med sin fader; och en ganska aktningvärd borgare, som noga kände honom, har försäkrat mig, att han gerna skulle hafva tagit honom i sin tjänst. Gossen är nu 14 år gammal och ser förståndig ut. Sistledne Maj månad (1817) blef han gripen, emedan han, utan vederbörligt tillstånd, utböd religiösa skrifter till salu, och skickad till Bridwells Tukthus. Der tillbragte han dagarne i sällskap med 20 män och 4 gossar, häktade för åtskilliga brott, och nätterne tillhoppa med en tjuf, som brukade honom till fickstölder och snatteri från de andra fångarne och, såsom gossen säger, emottog allt hvad han stal. Denne och 5 andra fångar blefvo angripne af elakartad feber, och likväl fortfor G. M. att ligga tillsammans med honom. Gossen fick ändtligen sjelf enhanda sjukdom, medförde den hem och smittade sin fader, sin moder, 3:ne sina bröder, af hvilka en dog, samt sin sköterska och hela hennes hus, som ännu

icke återvunnit helsan. Vid sin återkomst var han så full af ohyra, att föräldrarne måste upbränna hans sängkläder. Fadren berättade mig, att gossen, innan han häktades, var en god och lydig son, och att han ej kunde förebrå honom något; modren sade, att han var stilla och sedig, hade lust för boken och alltid gerna följde henne till kyrkan. Nu tager han aldrig en bok i handen, om icke för att stjäla den; och då hon talar om Gudstjenst, svarar han med förbannelser. Hon satte honom i en skola, men han underrättade Läraren med en förskräcklig ed, att han aldrig skulle komma tillbaka. Hon kan ej hafva något arbete i sitt hus; sonen har stulit och sålt hennes bibel, älvensom sin faders och sin broders kläder. Han är sällan hemma; fadren har funnit honom om natten, sofvande uti brottets och liderlighetens nästen vid Conventgarden, bland flickor och gossar, tjufvar och skökor. Föräldrarnes upförande och deras känslofulla klagan gjorde djupt intryck på mig. De talte till sin son mera sorgens än vredens språk, de ursäktade till och med hans otidighet och elakhet, såsom en följd af hans vistande uti fängelset. Å andra sidan gjorde det hårda, liknöjda och trottsiga sätt, hvarpå han svarade dem, ej mindre djupt intryck på mig.

Man kan ej tänka på denne gosses

uppförande, utan känslor af den högsta afsky; men vändom oss från hans brott till hans olyckor; och kanske skola vi finna, att han, så förderfvad han är, likväl "mindre syndat emot andra, än andra emot honom." Jag tror, att orsaken till hans förderf tydligen ligger uti våra Fängelse-inrättningar. Hade man skiljt honom från de andra fångarne, hade man hållit honom till ordentligt arbete, så skulle han, efter all anledning, förblifvit oskyldig. Om han bröt emot landets lag i ringa mått, så har denna lag, eller åtminstone närvarande praxis, på det förskräckligaste sätt brutit — *emot honom*, ty till det straff, Rätten ådömt honom, har kommit förlusten af character, grundsatser och hopp om framtida aktning; — *emot hans föräldrar*, ty de hafva förlorat sitt ena barns kärlek och lydnad och sitt andra barns lif; — *emot samhällets väl*, ty antalet af dess fiender har blifvit ökad och en medlem, som lofvade att väl uppfylla sina pligter, har blifvit förnedrad, förledd och förderfvad."

Vi fråga med författaren:

"Hvad skulle vi säga om en Domare, som sålunda tilltalade, eller om en lag, som berättigade en Domare att sålunda tilltala en brottsling: "Du är förvunnen till den stora förbrytelsen, att, utan tillstånd, hafva utbudit religiösa böcker till salu. Vi hafva i benäget öfvervägande tagit de mildrande omständigheterna uti din sak, din ungdom, din fräjd, din oförmögenhet att skaffa dig tjänst eller arbete; och vi döma dig, med anledning häraf, till i månads fängelse i Tukthuset. Du skall der tillbringa dina dagar bland de värsta tjuftar, som ofreda denna hufvudstad, och dina nätter med fångar, angripne af en elakartad och smittsam sjukdom; taga undervisning af de förre i hädelser, liderlighet och

brott, och insupa af de sednare fröet till en sjukdom, hvilken du skall föra hem till din släkt. Och vi äro försäkrade, att du, med begagnande af de tillfällen till förbättring, hvilka sålunda lemnas dig, och med värderande af fördelen att lefva i ett land, som tager så öm del uti vilsefarande undersåters närvarande och tillkommande välgång, skall lemna fängelset, förädlad och förbättrad, mera uplyst om dina pligter mot Gud och människor, såsom en aktningvärd medlem af Samhället och en glädje för dina föräldrar."

Man påstår, att exempel af detta slag icke gifvas hos oss, och att ingen dom i vårt land har haft denna andemening. Vi lemna det derhän. Skulle något felas; så är det derföre, att systemet i Sverige ännu icke hunnit till den utbildning, som det äger i England. Ty systemet är fullkomligen detsamma; och så fort våra fångelser hinna att blifva lika fullpackade, skall oundvikligen allt det inträffa hos oss, som man nu ser i England. Och ätt fångelserna allt mera fyllas, dag från dag, det är ej blott en erfarenhetssanning, men en nödvändighet, så länge människorna och samhället gå sin gång, utan att någon omsorg tages för ett menskligt och förnuftigt rättande af de förvimmelser och brott, hvilka, sig själva lemnade, oundvikligen utveckla sig redan genom blotta följderna af den allmänna bildningen, alla andra orsaker oberäknade. Låt tom samhället fortsätta sin bana, obekymradt, i detta afseende, om allt annat än underhållande af bödjar, skampålar, stegel, galgar, pinbänkar och pestlukande källrar till deras inspärrande, som egna sig till öfver ått de nationalskådespel, man härmed anställer under alltjämt stigande bitall af dem, hvilka äro närmast färdige att själve offras — och undrom ej, om vi med tiden

åter befinna oss i naturtillståndets vildhet genom lagarnes tilltagande overksamhet.

O! att vi måtte kunna säga, med sann känsla af stolthet öfver vårt lands företrädaren, att vi gått mindre långt på en sådan bana i förhållande till vår bildning, än någon annan nation! Vi måste då kunna lättare hejda det ondas fortskridande, lära oss att använda sstraff till förbättring och genom mildhet och mensklighet återgifva lagarne deras kraft.

Detta tidehvarf, som äger utvägar till allt, har äfven härtill erbudit utvägar, bepröfvade och ofelbara. Möjligheten att förvandla fängelser och straff till verkliga förbättringsanstalter är bekräftad genom erfarenhet. Äfven der, som deras urartande från denna bestämmelse gått längre än hos oss, är hoppet om deras återförande ej förloradt hos upplysta och behjertade medborgare. Ännu mer böra vi kunna hoppas, om vi ej bortslumra den dyrbara tiden.

Vår Konung, fäderneslandets och tidehvarfvets Hjelte, som visat det nit för saken, hvarom vi redan talat, skulle säkert med högsta välbehag se, att en sammansättning af enskilda medborgare räckte Honom handen, genom dylika företag, som för närvarande sysselsätta så många engelska patrioter, och som i Amerikas fristater längesedan bragt det välgörande verket i gång. En regering kan ej allt — den medborgliga andan måste verka, om en nation skall blifva någon ting.

Vexelundervisningen, den lyckligaste af alla tidehvarfvets upptäckter, står färdig att hos oss införas i stort, såsom man sett af Kongl. Maj:ts nådiga beslut om Läroverkens organisation i hufvudstaden. Detta undervisningssätt, hvars rätta namn är meniskoslägtets stora bildningsanstalt, fordrar, för sitt utsträckande till det hela, samma

medborgliga bemödanden, genom hvilka fängelseförbättringen måste blifva möjlig. Sammanlagde utgöra de bildningens och den bättre samhällsförfattningens yttersta stöd. Hvem som äger ett hjerta för sitt fädernesland, skall då bland dess angelägenheter ej finna någon af större vikt.

Kostnaderne till omskapande af fängelseinrättningen blefve ofantliga, om allt skulle företagas på en gång. I hufvudstaden hafva vi föreställt oss, att början skulle kunna göras, för att förbereda genom den öfvertygelse om sakens verkställbarhet, som erfarenheten allena kan gifva. Man skulle i medlertid begära för mycket, i fall man ville, att medborgare, som ej noga känna försökens utgång i främmande länder, må finnas beredvillige att tillskjuta de betydliga summor, hvilka erfordras till anläggningen af blott ett enda fängelse, så beskaffadt, som det i Philadelphia först inrättades genom enskilda bidrag. Den enda utväg, man får föreställa sig såsom möjlig, torde vara, att några närmare underrättade män, som ägde förmögenhet och uplysning nog att i alla afseenden kunna ansvara för utförandet, förbunde sig till godtgörande af alla tillskott, i fall det misslyckades. Vi tvifla ej, att man skulle hos Konungen lätt kunna utverka sig tillstånd att, likasom det skett i Philadelphia, emottaga, under utsedda delägars tillsyn, något fängelse i hufvudstaden samt der införa förbättringen.

En säker följd af företagets framgång vore, att statens kostnad för fångarnes underhåll minskades eller till största delen försvunne, genom vinsten af deras arbete; och den härigenom upkommande besparing skulle kunna på det sätt användas, att staten, tid efter annan, i den mån tillgången medgäfvde, efter lottning inlöste vissa actier och sålunda sjelf småningom blefve ägare af inrättningen. Actierne skulle härigenom

erhålla ett slags handelsvärde, som omedelbart minskade deltagarnes upoffring. Men i fall de frivilligt försakade en så beskaffad fördel och ovilkorligen skänkte sina bidrag; borde af besparingen samlas en fond till framtida verkställande af dylika anläggningar på statens bekostnad.

Dock, vi veta, att allt detta är idel svärmeri, och att ingen skall bekymra sig om så fantastiska förslag. Vi begära också icke det omöjliga. — icke, att någon ting må göras. Den enda bönen till våra läsare tillåta vi oss, att de må läsa den bok, vi granskat, lägga handen på sitt hjerta, och försöka, om det kan hindra sig från all rörelse af deltagande, från all lyftning af hopp om framgång för ädlare bemödanden. De menskliga rörelserna gifva dock en viss njutning, huru klokt man än må förstå att hindra dem från all vidare verksambet. Ehuru litet man må vara böjd att följa fru Frys och hennes fruntimmers-kommittés efterdöme; kan man dock ej neka sig en viss stolthet vid den tankan, att man tillhör samma släkte, som de.

Afskrift.

Till Landshöfdingen i Göteborgs och Bohus Län.

CARL JOHAN &c.

I anseende till hvad som förekommit emot här i staden häktade f. d. Landtmätaren Löfquist, hafva Wi beslutit att låta afsända honom med första sig yppande lägenhet till S:t Barthelemy, och är till Eder således Vår Nådiga befallning att foga anstalt derom, att Löfquist varder med första lägenhet dit afsänd på Vår och Kronans bekostnad; egandes J att imedlertid och intill dess sådan lägenhet sig yppar låta förvara honom uti det i Götheborgs Stad

varande Hospital. Wi befalle &c. Stockholms Slott den 30 Junii 1820.

CARL JOHAN.

CASP. W. EHRENBORGH

Lika lydande med det i Kongl. Kammar-Expedition förvarade Concept intyggar

N. F. WALLENSTEEN,
t. f. Registrator.

Man har länge hört talas om f. d. Landtmätaren Löfquists arrestering. Hvad som förekommit emot honom, har, så vidt vi veta, icke blifvit offentliggjordt genom undersökning inför Domstol. Vi finna i detta Kongl. Bref, att hans sak fått en utgång, hvaraf blott en enda förklaring är möjlig, nemligen att Löfquist icke såsom svensk undersåte och icke på svensk boten förehaft, hvad som må hafva kommit honom till last. Detta hafva vi trott oss böra anmärka, då vi, på grund af den allmänna rättigheten att veta och meddela, hvad som finnes i en publik handling, infört det Kongl. Brevet, och vi ansett det vara i sin ordning, att allmänheten får kannedom af verkliga förhållandet med en sak, som ryktet kringfört och, efter vana, lätteligen vanställer; men att också derjemte den synpunkt antydes, hvarunder all anledning till ett annars möjligtvis lättväckt klander eller missnöje försvinner.

LAGFARENHET.

Allmänheten är redan genom ett annat Tidningsblad underrättad om Konungens Befallningshafvandes i Nerikes län förfarande, i anledning af 1815 års Kongl. Förordning om bränvinsförsäljning. Detta förfarande har nu mera ådragit sig åklagaremaktens upmärksamhet; och saken tyckes blifva vigtig, i anseende till några af

Kongl. Maj:ts Högsta Domstol fattade beslut, den Konungens Befallningshafvande åberopat såsom stöd för sina åtgärder, och hvilka, derest de verkligen innefatta den mening, Konungens Befallningshafvande följt, stå i den mest afgjorda strid med Justitiæ-Kantzlerns i ämnet redan yttrade mening. I detta fall och så vida åtalet icke destomindre fullföljes, bör det blifva af allmänt intresse att se, huru frågan om det rätta utvecklas och huru domen utfaller, derest saken kommer äfven under Högsta Domstolens skärskådande, hvars auctoritet är åberopad. Vi börja med att införa följande handlingar:

Till Konungens Befallningshafvande i Örebro Län.

I Tidningsbladet Anmärkaren har blifvit införd en af Tit. utfärdad Kungörelse af den 26 nästledne April, innefattande varning emot Bränvinsस्कänkning.

Denna Kungörelse, efter dess ordalydelse, erinrar icke blott om iakttagande af det förbud, Kongl. Förordningen den 20 December 1815 stadgar emot olofflig Bränvinsförsäljning, utan innehåller äfven sådan föreskrift, som skulle det vara husvärdar förbudet, att i egne hus undfägna med bränvin, då de hvarken fordra eller taga betalning för bränvinet, hvarjemte underrättelse meddelas, att personer, tilltalade för det de med bränvin uti sina egna hus undfägnat ankomna gäster vid andra tillfällen än ordentliga måltider, blifvit med ansvar belagde, såsom för olofflig bränvins-minutering.

Hela den Art. i 1815 års Kongl. Förordning, hvarutur särskildte §. §. blifvit i Tit. kungörelse åberopade, har till rubrik *Bränvinsförsäljning*, och sista §. förordnar, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra öfver efterlefnaden af allt som där, angående *Bränvinsförsäljning* stadgadt blifvit, hålla alfvarsam hand. På intet stäl-

le i Förordningen finnes det uttryckt, att skänkning af bränvin utan betalning är med ansvar belagd, och orden utdela och utlemna, som på ett och annat ställe förekomma i sammanhang med ordet *försälja*, synas således hafva afseende endast på de händelser, när bränvins utlemnande i något slags utbyte kan vara i fråga. Med denna föreställning, grundad som jag tror ej mindre på författningens innehåll, än på idéen om dess föremål och rimliga omfång, låter icke förena sig hvad Tit. Kungörelse, på sätt här ofvan är uptaget, innehåller; och jag får begära, att Tit. behagade med Förklaring öfver grunderne dertill inkomma, samt tillika upgifva de beslut, genom hvilka Förordningen skall blifvit så tillämpad, som den i Kungörelsen meddelte underrättelse utvisar. Stockholm d. 27 Maj 1820.

På Justitiæ Cantzlers Embetets vägnar

Efter nådigste förordnande

DAN. FORELIUS.

GUST. H. THOMÉE.

Inkom d. 27 Junii 1820.

Till Högloflige Justitiæ Cantzlers-Embetet!

Tidningsbladet Anmärkaren har väckt Herr Justitiæ-Cantzlerns upmärksamhet, för denna gång, på en af mig den 26 sistledne April utfärdad Kungörelse, innefattande varning mot olofflig bränvinsस्कänkning; i anledning hvaraf Herr Justitiæ-Cantzleren i Embetsskrifvelse af den 27 nästlidne Maj bestämdt förklarar, att med föremålet och rimliga omfånget af Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 20 December 1815 icke låter förena sig, att af det uti samma författning stadgade förbud emot utdelning eller utlemnande af bränvin i minut draga den slutföljd, att husvärdar icke skulle äga i sina egna hus undfägna med bränvin, då de derföre hvarken fordra eller taga betalning; hvarföre Herr Justitiæ-Cantzlern

infortrat min förklaring öfver grunderne till nyssnämnde Kungörelse, samt anmodat mig att upgifva de beslut, genom hvilka Förordningen skall blifvit så tillämpad, som den i Kungörelsen meddelte underrättelse utvisar.

Jag får således äran tillkännagifva, det jag i följd af den Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ålagde embetspligt att handhafva efterlefnaden af det, som i högstberörde Kongl. Författning är stadgad om brännvinsförsäljning, aldrig anbefallt något åtal emot enskildte personer, för det de i egne hus utan betalning undfägnat med brännvin, icke eller upmuntrat Fiscaler och Kronobjente till dylika åtal, utan tvärtom, när och så vidt jag kunnat, dem afstyrkt; hvarvid jag utgått ifrån den grundsatts, att skänkning af brännvin såsom en inhemska vara, mindre än af hvilken annan utländsk dryck som häldst, kunde eller borde blifva ett föremål för Polisens upmärksamhet, enär den verkställdes utan betalning, såsom en i landet bruklig, för klimatet passande undfägnad, den enda, hvarmed allmogen och de lägre folkklasserne äro i tillfälle att ådagalägga en sedan urminnestider agtad gästfrihet, och att Polisen icke borde intränga i det enskildta huslifvet och, genom beifran af der förefallande, för det allmänna likgiltiga, till sin natur oskyldiga handlingar, göra lokal-styrelsen förhatlig *).

*) Man ser af det följande, att detta resonnement är ett tadel emot den i fråga stälde Författningen, så förstädd och tillämpad nemligen, som det skett af förklaranden. Detta tadel må vara oskyldigt. Men att i en förklaring å embetes vägnar på en gång påstå, det en författning, tokigt eller klokt, föreskrifver åtal och straff, och medgifva, att man, såsom handhafvare af denna författning icke anbefallt dessa åtal, icke låtit utkräfvat dessa straff; att tyvtem erkänna, det man afstyrkt åtalen, så

Men Konungens Befallningshafvande har ock fått en annan skyldighet sig ålagd, den att såsom domare tillämpa Författningen, i hvad den angår oloflig brännvinsförsäljning; och i denna egenskap har jag, under förehafvandet af flere till min handläggning instämde mål, angående förbrytelser emot de serskildte föreskrifter, 2:dra artikeln innefattar, funnit mitt enskilda begrepp om författningens *rimliga omfång* icke sällan råka i strid med sjelfva författningens tydliga och bestämda ordalag, samt, med skyldigt afseende på de senare, för ingen del kunnat för *ostridigt* antaga, att utlemnande och utdelning af brännvin, ehuru utan betalning, aldeles icke medförer något ansvar, såsom Herr Justitiæ-Cantzlern i sin embetskrifvelse förmenar.

(Forts. e. a. g.)

vidt man kunnat; är väl det annat än att vidgå en grof brottslighet, ett godtycke, en myndighet bredvid lagen och mot lagen, hvar af följderna hos en lagens tjenare aldrig kunna beräknas?

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. De sju dagarnas uppskof syntes insurgenterna för långt; från Avellino kommo derputationer; i sjelfva hufvudstaden bildade sig Utskott, och alla fordrade, att Spanska Constitutionen af 1812 skulle oförändrad antagas af Konungen inom 24 timmar. D. 7 Julii vid middagstiden utkom dertföre ett Kongl. Rescript till Hert. af Calabrien (Kronprinsen), som derigenom förklarades för regent och Konungens "Andra Jag." Straxt derpå utkom en proclamation af Hertigen, däri Spanska constitutionen oförändrad antogs. Detta tillfredsställde dock icke: Konungen sjelf skulle lofva och underskrifva. Mot aftonen utkom dertföre en Konungens proclamation, med bekräftelse af hvad Dess son lofvat, och försäkran på H. Ms Konungliga ord, att besvärja constitutionen inför den Giunta provvisoria, som genast skulle bildas, och sedermera högtidligen i det lagligt samlade parlamentet. Derpå utkom en annan pro-

clamation af Riksföreståndaren, hvarigenom Spanska författningen genast promulgerades, med förbehåll om de modificationer, dem Parlamentet kunde deri göra. Sedan intågade några regimenter i bästa ordning. Alla invånare förenade sig till lugnets bibehållande; detta stordes dock endast en kort stund af några oroliga ynglingar, som ropade på vapen. Lägre-folket var fullkomligt stilla och beskedligt. D. 9 inryckte General-Lieut. Pepe (f. d. Adjutant hos Murat, hufvudman för hela resningen jemte en Canonicus Menchini i Nola), med en del af "Constitutions-arméen," bestående af linie-truppar, national-milice och bönder, och defilerade förbi Riksföreståndaren och dess famille, som stodo på Slotts-balconen. Generalen inträdde i slottet och blef af H. K. H. nådigst emottagen och presenterad för Konungen. H. M. var sjuk. — Allt sedan d. 6 svajar Civicans (Borgare-gardets) fana trefärgad (röd, svart och blå). Linietrupparne hade bibehållit den röda coarden, men tvungos af den inryckande national-arméen, att sätta upp den trefärgade. Detta exempel följde äfven Riksföreståndaren d. 9 och bekräftade Gen. Pepe såsom national-arméens provisoriska befälhafvare. Samma dag nämndes 5 af den utlofvade provisoriska Giuntans 15 ledamöter. Dessa 5 skulle förelägga Prinsen 20 namn, hvarur han skulle välja de 10 felande ledamöterna. En säkerhets-commission för staden utnämndes, ehuru inga oroligheter visade sig och man ej väntade den ringaste fara för Kungliga familjen. Innet skepp utlopp ur hamnen, ehuru intet embargo var känt.

De redan utnämnda ledamöterna af Giuntan voro: Gen. Lieut. Parisi (Page-Gouvernör och General Bro- och Väg-Directör under Murat); Delfico (Stats-Råd under M.); David Winspear (författare till ett under M. utkommet stort verk om Läns-systemets missbruk); Gen. Pepe och Riddare Martucci.

Öfver allt hade folket ropat: Lefve Konungen! Lefve constitutionen! Bort med Ministrarna! Detta sista har också skett redan d. 7. Hufvudstadens General-Capitaine, Österrikaren Grefve Nugent, måste med flykten rädsla sig undan den allmänna oviljan; hans plats gafs åt General Canascosa. Riddar de Medicis's efterträdare vid finance-Ministären blef Sr. Amati, Intendent i Lecce. Ricciardi Grefve af Camaldoli intog Marchese Tommasis plats, som Justitiæ-Minister; Hert. af Campo Chiaro blef Utrikes-Minister efter Marchese Circello. D. 10 var Ministären åter förändrad, och Utrikes portefeullen öfverlemnad till Grefve Zurlo

(som under Murat haft den); Finance-portefeullen provisoriskt åt Sr. Macedonio (Hofmarskalk under M.). I allmänhet synas endast Murats anhängare och fordna embetsmän komma till välde.

Anledningen till resningen skall hafva varit, här som i Spanien, truppernas obenägenhet att inskeppas och gå ur landet. Det var nemligen ämnadt att afsända en del af de församlade trupperne till Palermo, för att stilla oroligheter, som där yppat sig. Det härigenom upkomna missnöje förstodo Carbonari att benyttja.

Norra Italien. Tätta arresteringar, kanske icke utan sammanhang med händelserna i Neapel, hafva här skett.

Spanien. Om försöken att stifva orolighet i provincerna kan ingen säker underrättelse lemnas. Att några funnits, så mycket synes med visshet kunna sägas; men äfven att de icke varit särdeles betydande eller haft framgång. Juntan i Galicien har erhållit depecher från den i Asturien, innehållande, att alla orolighets-försök där blifvit ointet gjorda, samt att ryktena varit ogrundade om ett republicanskt parti, som "proclamerat religionsfrihet" och mot hvilket militär mäst brukas. Commandanten i Santona har till Konungen insändt en försvarsskrift mot den beskyllningen, att han velat uprätta en republik i gamla Castilien. I Madrid herskar det fullkomligaste lugn, och en sådan allmän fröjd har man aldrig sett, som den natten, då Konungen besvarit constitutionen inför Cortes. Hvar gata hade blifvit förvandlad till en danssal, där Boleros, Seguedillas och Pandangos upfördes till kl. 3 på morgonen. En narr föll på det ordet att ropa: "viva Josef Napoleon"; och det var ett underverk, att han kunde räddas från det allmänna raseriet och arresteras.

Juntan, som nu slutat sina göromål, har i en proclamation tackat Spanska folket för den goda anda, som herskat vid valen. Konungen har gifvit sin farbror, Cardinal-Presidenten, det gyllens skinnets orden. D. 10 besöts i Cortes tacksägelseadressen till Konungen, däruti man blott med allmänna ordalag vidrört offensiv tractaten med Nederländerna, emedan constitutionen icke berättigar att afsluta tractater utan Cortes's bifall.

Ett Kongl. decret af d. 1 innehåller förteckning på alla förra decreter af Cortes och förklarar dem allesammans gällande.

Tyskland. Några af de Darmstadtiska deputerade hafva förklarat sig beredda att allägga eden, om det lofvades dem, att folket får en mera omfattande constitution, genom öfverläggning med

Ständerna och i enlighet med hvad Storhertigen på Wienska congressen erkänt såsom vilkor för en representatif författning. Dem har blifvit tillkännagifvet, att Regeringen icke inlåter sig i underhandlingar; hvarpå de förklarar, att edens afläggande icke låter förena sig med deras samveten.

D. 18 Julii ingafs i Badiska ständernas andra kammare en berättelse af Deputera den Winter från Heidelberg, "att han blifvit häktad, tvärt emot den i constitutionen föreskrifna form, samt att han lemades i ovisshet i afseende på den mot honom tillämnade undersökning och stängdes ifrån att intaga sitt säte i kammaren som deputerad." Hr. Liebenstein föreslog, att man hos Regeringen borde anhålla, det Winter måtte befrias ur fängelset, eller, om viktiga skäl däremot funnes, desse måtte meddelas kammaren. Regeringens ombud tillkännagifvo, att W. vore häktad på Maintziska specialcommissionens föranstaltande. Libensteins motion antogs med stor pluralitet.

Ifrån Berlin berättas Neapolitanska revolutionen sålunda: "I Wien hafva inlupit underrättelser om den så betydliga militär-resningen i Neapel. Folket förhöll sig dock stilla både i hufvudstaden och provincerna, och var långt ifrån att göra gemensam sak med militären. Vid första underrättelsen afreste Furst Metternich och det, som man allmänt tror, till H. M. Kejsaren i Persenburg.

Frankrike. Chauvelin har i Lyon och allestädes på resan dit blifvit emottagen med utomordentliga heders- och fröjdebetygelser; äfven så andra liberala deputerade vid deras återkomst till departementerna. Deremot har en hop ynglingar i Rennes sjungit för Corbières fönster ett gräsligt charivari, hvarför de också blifvit arresterade.

England. Inga direkta underrättelser. Öfver Tyskland berättas, att d. 14 Julii åter visat sig missnöje och insubordination vid en corps af Fotgardet. Tre compagnier af Första regimentet vägrade att gå till mörgon-paraden. Imedlertid blefvo två och tjugu arresterade. Olydnaden hade sin grund däri, att soldaterna voro missnöjde med frukostarna och den stränga tjänstgöringen.

De Italienska vittnena mot Drottningen hafva kommit till Holland, där de stå under Engelska Ministerns uppsigt och fått sig staden Woerden anvisad till vistelse-ort.

Nederländerna. Högtidligheterna och tilloppet af resande hafva varit otroliga i Brüssel vid Underverksfesten. — Maskerader hörde till de van-

liga förlustelserna och bland maskerna såg man en karl, klädd från topp till tå i Franska Assignater, ända till de nyaste. Då nu ett dugtigt rågn inträffade, begynte han att se allt för besynnerligt ut.

Amerika. En öfverenskommelse skall på St. Domingo vara sluten mellan Christophe och Boyer, att gemensamt förfölja sjöröfvarne, som tagit öfverhand.

Från Amerikas sydvästra kust har man säkra underrättelser, att Cochrane, efter Valdivias intågande, fortsätter sina ströftåg med laudgång längs upåt Peruanska kusten och håller invånarne i beständig fruktan. Han skall, enligt Royalistiska skriftställares utsago, icke en gång skona de fattigaste fiskarekojor.

Det synes väl vara ett misstag, att den Columbiske Stats-Secreteraren Roscio infunnit sig vid Morillos förposter, för att underhandla om undergifvenhet; men resande från Angustura bekräfta imedlertid, att ett parti der visar beredvillighet att göra fred med moderlandet. Man torde dock icke våga att directe sända underhandlare till Spanien, utan till en början blott till London, för att begynna underhandlingen med härvarande Spanska Ministern.

Stockholm. Ett rykte, för hvars sanning man imedlertid icke kan ansvara, förmäler, att Franska Generalen Vandamme nyss allidit i Paris och förut yppat, det han vore född Svensk, under namn af Damm, framför hvilket han vid inträde i Holländsk tjänst lagt Van. Sin anseliga egendom skall han hafva testementerat till släkttingar här i Sverige, af hvilka en skall vara Officer vid vägot Regimente i Skåne.

På metallvägen här är under sistl. vecka dels utelareradt, dels under lastning lagdt circa 10,200 Skeppund af alla slag. Icke förr än nu hafva vi kommit i tillfälle att meddela någon upgift från Götheborgs metallväg, och det endast för Maji månad, vid hvars början behållningen ifrån den föregående var 6,110 Skepp. Stångjern 6507 D:o Manufactur. Inkommet under månaden: 18,107 Skepp. St. jern, 1793 Manuf. Utväget till utrikes orter 8,008 Skepp. St. jern och 1,006 Manuf.; D:o till inrikes 46 Skepp. St. jern och 293 manuf. Behållningen till Junii var således 16,163 Skepp. St. jern och 7001 Manuf. —

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 10 Augusti.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

(Forts. och slut fr. N:o 63.)

Likväl blefvo flere härstädes anhängig gjorde mål om ansvar för bränvinsskänkning i enskilda hus, till de tilltalades förmon, afgjorde, på sätt närlagde den 26 Augusti sistledit år utfärdade utslag emellan Kröno-Länsmannen Trolle samt Olof Bengtsson och dess hustru i Bratta, Carl-sköga socken utvisar; hvilket utslag sedermera genom Kongl. Svea Hofrätts beslut af den 8 derpåföljde December är vordet ändradt, men sedan hos mig blifvit anmält, att Kongl. Maj:t, uti ett ifrån Hofrätten fullföljdt besvärsmål, emellan Bryggeri-innehafvaren här i staden, samt Skepparen Lundgren, genom nådigt utslag af den 20:de Februarii 1818, som härhos i bevittnad afskrift bifogas, pligtfällt den senare för utdelning af bränvin, i förening med caffè, ehuru icke öfvertygad att hafva derföre emottagit någon betalning, och Kongl. Hofrätten jemväl, förmodligen efter erhållen kännedom om detta eller något annat Kongl. Majts nådiga beslut i dylik fråga, med afvikande från den förut, och jemväl i målet angående Skepparen Lundgren, följde princip, genom flere till min verkställighetsåtgärd öfversände utslag, hvaraf trenne stycken, till mig helt nyligen expedierade, emellan Länsmännen Trolle och Adlers å ena

samt Erik Jansson på Kedås ägor, Torparen Lundvall, och Bonden Carl Persson i Hällebrottet, å andra sidan, härjemte inneslutas, belagt bränvinsutdelning hos enskiltte husvärdar, fastän någon betalning för bränvinet icke blifvit erlagd, med det i Författningen bestämda olika ansvar, har min enskildta öfvertygelse måst gifva vika för den, med Författningens ordalydelse öfverensstämmande tillämpning, som ej mindre af Kongl. Maj:t, än dess Hofrätt sålunda blifvit gjord, så att jag under loppet af sistledit och innevarande år fällt en och annan person för utdelning af bränvin, vid andra tillfällen, än då mat tillika blifvit gifven, till ansvar såsom för oloflig bränvinsförsäljning; varandes de härom gifne utslag dels laga kraftvunne, dels af Kongl. Hofrätten fastställdes, dels ännu beroende på Kongl. Hofrättens pröfning.

Emedlertid har det icke kunnat undfalla min upmärksamhet, att de uti flere §§ af 2:dra art., i sammanhang med försälja, införde orden utdela och utlemna, hvilka alla tre jag inbegripit under uttrycket skänkning, långt ifrån att, såsom Herr Justitiæ-Cantzlern förmenar, hafva afseende på de händelser när bränvin utlemnas i något slags utbyte, som, då bränvin supptals utdelas, aldrig läser komma i fråga, fast mera åsyfta, att underlätta bevisningen om angifven oloflig bränvinsminutering samt

grundä sig på den, må hända icke origina-
liga föreställning, att där brännvin, utan
all mat, suptals utdelas, betalning derför
merendels alltid erlägges, och idkas hvad
man kallar lönnkrögeri.

Då enligt 1812 års brännvinsförfattning
blotta utdelningen eller utlemnandet af brän-
vinet icke var åtföljdt af ansvar, utan en-
dast minuterings deraf mot betalning, blef
bevisningen allenast derigenom möjlig, att
köparen fick vittna, emedan säljaren, om
han ock utan betänkande skänkte i brän-
vinet, oftast undvek att i flere personers
närvaro emottaga betalningen derför och
således sällan kunde till ansvar fällas; men
då numera köpare, emot 1815 års Förord-
ning, icke sjelf får vittna, skall, vid de
flesta tillfällen, bevisningen blifva omöjlig,
att oloflig brännvinsförsäljning ägt rum, om
utlemnandet af denna vara suptals först då
medförde ansvar, när det kan bevisas, att
brännvinet med penningar eller annan emot-
svarande vara betalas.

En annan afsigt hos lagstiftaren torde
möjligen hafva varit att förekomma brän-
vinsupande utom vid måltider eller i för-
ening med mat, och att hindra dryckenskap
och andra brott, som af en omätlig förtä-
ring af brännvin, utan mat, merendels blifva
en följd; men då det icke är mig tillstän-
digt att ingå i någon närmare utveckling af
dessa och de flere härvid förekommande
omständigheter, utan jag endast vid sidan
af Herr Justitiæ-Cantzlerens yttrade enskilda
begrepp om Författningens föremål, velat
framställa några egna reflexioner deröfver,
torde det göra tillfyllest, att jag återopar
högsta domaremagtens beslut i det ifråga-
ställda ämnet. Innehållet af dessa beslut
måtte åtminstone icke vara tvifvelagtigt,
och det följagteligen icke kunna misstydas,
att jag, sedan under loppet af år 1819 icke
mindre än 103 personer för förbrytelser mot

1815 års Författning blifvit pligtfälde, till
ett sammanlagdt belopp af Ett tusende två
hundrade åttio sju R. d och då åttalan un-
der detta år allt mer och mer började till-
taga, sökte varna länets innevånare för för-
seelser, hvilka de fleste icke ens anade,
innan de blefvo underrättade, huru författ-
ningen borde förstås och huruledes den af
Kongl. Maj:t i nåder blifvit tillämpad.

Afsigten med varningen var derför,
såsom Kungörelsen innehåller, att förekom-
ma lagbrott och menighetens utarmande
genom böter; och jag anser mig icke äga
skäl att återkalla densamma, innan Kongl.
Maj:t i nåder anbefaller ett annat handhaf-
vande och en annan tillämpning af 1815
års författning, än hvartill dess ordalydelse
föranleder, och hittills ägt rum. Örebro
slott i Lands-Cantzliet den 16 Junii 1820.

N. GYLDENSTOLPE.

LEON. E. CASSEL.

(Forts. c. a. g.)

Hvad är Smädelse?

Vår gamla ärliga lag sätter dubbelt
straff på anfall mot en sofvande eller den, som
annars är ur stånd att försvara sig. Att an-
falla en sådan är nidingsverk och vanhe-
drande; att anfälla en beväpnad och beredd
är väl brott, ty det stör freden; men det
är icke nesligt, icke fegt. Grunden till
denna lag, gemensam för alla folk, ligger
i hvarje ärligt mannabrost. Äfven den
störste brottsling, äfven en dödsfiende yr-
kar och får den förmånen att se sin mot-
ståndare i ansigtet, innan han slår till.

Hur kommer det då, att mången he-
derlig karl icke anser nesligt, kanske icke
ens brottsligt, då en annans ärliga namn
och rykte angripes försåtligt? Tryckfrihe-
ten har, just för denna orsak, fått sina
flesta både beundrare och fiender. Den

ene säger: det är lyckligt att äga ett vapen, hvarmed skurken, i synnerhet den högt upsatte, kan anfallas, utan att han kan afvärja hugget eller påkalla lagen, som ofta är dem mäktigom huld. En annan åter säger: ett vapen, hvarmed äreskändaren kan, utan någon fara för sig sjelf, sära mig, blottställa mig för allmänhetens löje och harm, utan att jag kan yrka bevisning på hvad han framställt, ett sådant vapen är högst förderligt; dess bruk bör förbjudas eller ställas under uppsigt.

Båda två hafva orätt. Yttrandefriheten är som Herculis pilar: hon ensam kan läka hvad hon sårat. Det onda kynnet eller den egna fördelen hindrar eftertankan, som kunde bevisa denna sanning. Då man experimenterar, för att lära känna så stora och viktiga ting, som lagar och människosinnen, bör man icke begära, att experimentet skall gifva resultat genast. Då konsten att göra artificiella hälsovatten var upptäckt, yttrade sig en upfinnarens afundsman: ingen bryggare har ännu varit konstig nog att brygga gammalt öl. Alldeles så är det med lagars verkan. Man begär, att allt det åsyftade goda skall genast visa sig. Sker det icke, och visa sig däremot olägenheter i början, så förklarar man lagen för oduglig. Ty man hänger vid den lika gamla, som oförnuftiga satsen, att ett folk skall vara moget för en lag, innan han siftas, för en frihet, innan hon medgifves. Hvad är mognaden för något sådant? är den icke det samma som förståndet att bruka det? Hur kan man förstå bruka det, som man aldrig sett? Vanan ensam kan ju gifva ett sådant förstånd. När såg man någon lära sig ridkonsten på en trähäst? Eller hvad namn ger man vanligen honom, som lofvade att aldrig komma i vatten, innan han lärt sig simma?

Nej — vi hafva förr sagt och skola

alltid yrka — det är ett hjärnsjöke; en vansinnighet att begära, det menniskor skola straxt rätt bruka en frihet; en grymhet att frantaga dem en fördel, derföre att de icke genast inse den. Alla nyare tidens historia visar, att då ett folk först får yttrandefrihet, omfattas hon med en barnslig glädje, en brinande ifver. Landet öfversvämmas af papper. Den känsla, som då först utgjuter sig, är tadlet och den personliga smädelsen; ty under den föregående tvångstiden har man glömt eller, rättare sagdt, aldrig fått lära tänka öfver allmänna ämnen. Tvånget deremot har födt misstänksamhet, bitterhet och begär att i hemlighet smäda. Dessutom har i mörkret samlat sig en sådan surdeg af skurkar och missbruk, att föremål för det enda i början tillgängliga anfallssättet öfverflöda. Då nu bandet lossas, måste man gripa till det förråd man äger; att genast begynna med stor och öppen frihet yttra sig om allmänna ämnen och offentliga karakterer, dertill är man naturligtvis icke beredd. Ovanan vid ämnena, okunnigheten om hvad lagen medgifver eller icke medgifver, gör det då nödvändigt att tillgripa lättare ämnen, där ingen ting fordras mer än en viss portion qvickhet, och där intet ansvar kan äga rum. Så uppstår smädelse.

Men betydelsen af detta ord har man missförstått, och det har ofta varit vederbörandes interesse, att den blifvit missförstådd. Man har förblandat det med tadlet, i synnerhet om detta haft något högt föremål eller någon synnerlig grad af djerfhet.

Men så länge som anfallet mot en person, en auctoritet, en corporation sker öppet; så länge man nämner dess namn och framställer de facta, man vill tillvita; är det möjligen brott, i fall påståenderna äro falska, men smädelse är det icke. Masquererar man deremot sitt företag; förvän-

der, öfversätter, afstympar namn, så att ingen kan *bevisa* hvem som menas, men hvar man genast inser det; framställer man handlinger och handlingar halt, obestämdt, under supposition, att de kunnat ske och att man visst icke tror att de skett, men tillika vet, att sqvallret redan kringfört dem, så att de gissas och bita, utan att, för formens skull, *behöfva* bevisas; — då är det smädelse. Fältet är vidsträckt, skörden rik; ty menniskorna fröjda sig vanligen öfver nästans fel och skratta gerna på hans bekostnad; smädelsen är så lättsmält och fordrar icke någon ansträngning af tankekraften för att förstås; hvar och en, hälst den som betyder något i samhället, har alltid fiender, som klappa händerna.

Så kan man förklara den begärlighet, hvarmed hopen, ja ofta förståndigt och hederligt folk, slukar smädelse. Smädaren är alltid klok nog att icke angripa andra än dem, som hafva afundsmän eller tonen emot sig; och derföre märker man icke så lätt ofoget och faran deraf; märker och besinnar icke, att en annan kan upstiga i alldeles motsatt riktning, att, då sanning och bevis icke fordras, behöfver blott händelsen foga, att han är qvickare och ilsknare, för att de, som nyss fröjdade sig på nästans bekostnad, skola sjelfve blifva ett åtlöje. Publiciteten förvandlar sig till ett banditsystem, under hvilket rätt och oskuld äro de, som minst komma i fråga och minst skydda. Nationens karaktär skall lida vid att allt jemt se och beundra krypskytteri; och hvad värst är, den allvarsamma och förståndiga delen af folket skall få förakt och vämjelse vid yttranderätten, hvaraf hon ej ser andra frukter än sådana, som ett öppet och redligt sinne icke kan länge tycka om, ehuru lustiga de i början synas.

Sålunda blifver yttrandefriheten likgiltig och föraktad. Dess hatare fröjda sig i

hemlighet och önska ingen ting högre, än att ofoget må stiga till en ursinnig höjd. Då framtråda de med hala tungor, måla denna höjd och fordra, att en frihet måtte afskaffas, som bär sådana frukter. Nationen har aldrig lärt känna hennes välgerningar, endast hennes missbruk, och kan således lätt förmås att bortskänka henne. Då hafva mörkrets barn sitt spel vunnet; ty då de upryckte ogräset, följde hvetet med. Med friheten att smäda förstördes friheten att öppet tala sanning, att förafäderneslandets och rättvisans sak. Nationen fick förmyndare öfver sina tankar; och desse förmyndare, i stället att hämma det ofog, hvarföre de fingo sitt förmyndarevälde, bekymra sig föga derom, utan låta smädelsen hafva sin gång; ty de fråga ej efter, att banditfallen skada mången, blott de skada sjelfva offentligheten, den de sätta i vanrykte hos hvarje man med hjerta och ljus hufvud. Men det, för hvars skull yttrande friheten *icke* blifvit förstörd, den öppna undersökningen om statens angelägenheter och regeringens steg, den hafva de tillika fått i sina klor och klippa hennes vingar, vid hvarje försök till en allvarsammare flygt.

Men just denna observation, att smädelsen frodas under en inskränkt yttrandefrihet, leder oss på den tanken, som också vid närmare eftersinnande öfvergår till visshet, att smädelsen icke skulle kunna hafva en sådan fart under en oinskränkt yttrandefrihet. Att genom lagar vilja hämma smädelsen, är ett fåfängt försök. Vi hafva för en gång yttrat oss om det välmående, men något enfaldiga lagrummet i vår Tryckfrihetsförordning, hvilket utsätter straff på *lögnaktiga uppgifter och orängda framställningar*. Det lärer vara ämnadt att förekomma smädelse, men kommer aldrig att svara mot sitt ändamål. Mången hederlig karl har blifvit anklagad efter detta lag-

ställe, som just blifvit ett universalplåster mot alla tryckfrihetsbrott, men ännu aldrig använt mot den sjukdom, hvaremot det först ordinerades.

Nej, yttrandefriheten liknar, såsom vi redan sagt, Herkulis pilar: hon ensam kan bota sina missbruk. Alla prohibitif-systemer hafva förderliga följder. De blott lägga monopolier i någras händer; de stänga täflan, som ensam kan frambringa fullkomlighet. Hyar och en känner ur djupet af sin själ, att den lömska smädelsen är föraktlig; han håller honom dock till godo, emedan ingen ting bättre kan fås. Men låt blott en oinskränkt frihet upstå; och krypteriet skall förgås; visst icke genast, det hafva vi redan anmärkt; ty de af svält eller osund föda förskämda magarna måste hafva sin tid, för att återställas och lära sig smälta det sunda. Äger jag rätt att öppet säga hvad jag menar, så finner jag intet interesse vid att framsmyga det. Men då kommer, skall man säga, en syndafloed af oförskämda fräcka anfall. Ja väl. Men är då anfallet mindre farligt, i fall det sker försåtligt, än om det sker öppet? Är det bättre, att det icke skall kunna straffas, än att lagen kan gripa det?

Smädelsen har icke hittills kunnat utrotas genom förbud och lagar, det hafva vi sett. Huru skall den då utrotas? — Genom *totalt* förbud mot all fri yttring, genom censur, så skall utan tvifvel en mängd svara. Visserligen. Tandverk kan förekommas genom alla tändernas utplockande. Men dylika kurer har menskligheten vuxit ifrån.

Skall man då hoppas, att lagstiftningen någonsin lyckas att träffa detta ogräs, utan att derjemte uprycka hvetet? — Smickrom oss ej med detta hopp. Den enda utvägen är, att allmänna föraktet lærer sig att göra smädaren rättvisa; att hvarje vän af sanning

och tankefrihet täflar att brännmärka och förfölja denna lömska fiende, denna hätskaste och farligaste bland fiender till odling och uplysning. — Med tiden måste de uplystas förakt, i den mån det yttrar sig, äfven annorlunda än med tystnad, uplysa sjelfva mängden och lära den att förakta låghet och feghet. Och i den mån, som bildningen, detta enda medel mot samhällets plågor, framskrider, måste den borttaga denna råa lusta, hvilken fröjdar sig åt allt hvad sqvaller och sagor heter, ju gemenare och smutsigare desto heldre. Och blott härmed hunnet så långt, att denna ilskna råhet ej mer kan tagas i beräkning, såsom en grund för smädelsefabrikanters spekulationer; måste vi kunna göra oss hopp, att de skola ledsna vid sitt handtverk, åtminstone så mycket, att smädelsen ej kan blifva hufvudingrediens i allmänna blad och tidningar.

Att se det onda utrotadt må vi väl aldrig hoppas. Endast oskadligt tro vi att det skall blifva. Och vi låta lika litet af förra tidens eller andra folks erfarenhet skräma oss till misströstan härom, som vi af samma orsaker kunna bringas att misströsta om bildningens och ljusets framsteg. Allt måste förtgå, allt utbreda sig och förallmänligas. Den råa hopen, på hvilken man spekulerar i så många afseenden, bortsälter dagligen under spekulanternes händer. De sjelfva blifva ensame bedragne. De lära ej, hvad tiden lider, förr än de med sina påfund stå afklädde framför ett folk, som ler åt dem, och finna ingenstädes det pack, som de velat bedraga.

En Nord-Amerikansk tidnings yttrande om förbud mot utländska varors införsel.

Som bekant är, hafva nyss öfverläggningar förevarit i Congressen om förbud

eller till förbud gränsande tullavgifter å utländska manufacturs- och fabriksvarors införsel. Regeringen och congressens uplystaste män voro dock emot ett sådant steg. Finance-Secretären yttrade sig: "om införsel af bomulls- och ulltillverkningar samt järnvaror förbjödes, så är sannolikt, att statsinkomsterne år efter år lida ännu en brist af ungefär 6 millioner Dollars, hvilken brist icke kan betäckas på annat sätt än genom inrikes tullar och directa skatter". Tidningar, som dessutom betvifla congressens rätt att för staternas invånare updrifva priset på nödvändighetsvaror genom försvårande af utländsk concurrence, tillägga: "Och det skulle ske, under det att redan en brist af icke mindre än 5 mill. hotar våra statsinkomster". Imidlertid hade öfver hela För-enta staternas område bildat sig ett så kalladt "corresponderande Utskott" af manufacturister och fabrikanter, hvarom den New-Yorkska tidningen *National-Intelligencer* yttrar sig på följande sätt:

"Utskottet behagar att benämna det ena af de båda partierna "Colonialpolitikens vänner," hvarmed det menar alla dem, som icke äro af dess egen tanka; det andra "Den sanna oafhänghighetens vänner," hvarmed det blygsamt förstår sig och sina hjälpere. Om ordet Colonialpolitik icke alldeles förändrat sin betydelse, så måste vi påstå, att det just är den, hvarför utskottets ledamöter göra sig till advocater. Detta vilja vi förklara genom Englands förhållande till oss, under det vi ännu kallades dess colonier. England sträfvade att göra oss sig skattskyldige; våra manufacturister sträfva nu till samma mål. England hade gerna tvungit oss att blott från dess verkstäder köpa själva remmarne i våra skor; våra manufacturister i Norr och Öster använda allt möjligt, på det vi skola ur deras manufacturverk taga allt, hvad vi behöfva. England

trodde sig äga rätt att inskränka hela vår handel till moderlandet, såsom det högst onaturligt kallade sig; våra manufacturister sträfva, så mycket möjligt är, att inskränka vår handel till de orter, der de händelsevis nedsatt sig. Visserligen hafva de ännu icke med klara ord fordrat, att all vår utrikes handel med ett slag skall uphöra, ty detta steg vore ännu stridande mot deras interesse; säkert är dock, att de fordrat inställande af en betydlig del; och ändock kan, om vår constitution är något annat än en vaxnäsa (såsom man med förakt kallat den), Congressen icke hafva mer magt att tillintetgöra en del, än det hela. Skola då äfven våra importerande köpmän, som hittills varit sysselsatte att utbyta våra varor mot utländska, offras, likasom landtmannen, åt våra manufacturister? Är detta det ägta medlet att befordra national-industrien?

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. D. 26 Julii ajournerade sig parlamentet, öfverhuset till d. 15 och underhuset till d. 21 i denna månad. I sammanhag med Öfverhusets beslut om 100 Punds böter för hvar dag och fängelse, å hvarje Pair, som vid andra läsningen af degradations-billen d. 17 dennes uteblifver utan laga förfall (70 års ålder, utländsk resa, som begynts före d. 10 Julii &c.), har äfven blifvit anstalt fogad om läktares anläggande och andra förändringar i Husets sessions-rum, för att kunna rymma den ovanliga mängden af närvarande. Sätenas antal skall bringas till 300 ifrån 200, som de nu äro; och vittnen, advocater o. s. v. upptaga ett anseeligt rum.

D. 25 gjorde Wetherell i underhuset motion, att huset måtte förklara en artikel i Exeterska tidningen *The Western Luminary* innehållande brott mot husets anseende och privilegier. Artikeln handlade om Drottningen och lydte så: "En kvinna, hvilken, såsom hela världen känner, är lika tillgifven Bacchus som Venus, — en varelse sådan att, om hon hittades på trottoirerna, blefve hon satt på spinnhuset och risad, — skall den

framställas under sken af den lidande oskulden?" — Lord Castlereagh delade oppositionens afsky för publicisternas oförsämndhet; men trodde, att man handlat bättre, om man undersökt libellerna å båda sidor; man hade då funnit det djerfvaste anfall mot parlamentet och dess auctoritet i flera blad och bland annat i följande artikel i tidningen *The Examiner*: "Detta hade ett verkligt underhus gjort; men då detta hus till större delen består af krämare, snåla embetsmän, äfventyrare som söka lycka och titlar, eller representanter af dylikt skönt folk — med ett ord, en corps, som innehåller vida fler allmänna förbrytare än värdare af det allmänna bästa; hvad kan man då vänta -- om icke just hvad man sett den så beredvilligt göra?" *The Republican* säger: "Vi hafva föga hopp, att billen förkastas i ett sådant parlament som det närvarande, då vi veta och sett dess ledamöter vara nog fördärfvade och slafviska, för att handla tvärt emot de klaraste vittnesbörd om oskuld och rätt. Men det är ändock icke nog dermed: Konungen och parlamentet måste afskudda den vanära, som vidlådor dem från så lång tid tillbaka, innan de försökte förnedra Drottningen i allmänhetens ögon. Ju mer hon lider, desto kärare nationen blifver hon. Aldrig har i England funnits en monark mera mistrodd och föraktad, ej eller ett parlament mera uppenbarligen förderfvadt, än nu. Om de icke höllo remmarna på nationens penningepung i sina händer, skulle de inom några timmar beröfvas all magt och sopas ut ur landet. Nu är deras lott dragen, och härlden nalkas för att förkunna den." Om vi skola, fortfor Lord C., använda vår magt mot pressens ofog; höra vi icke använda den så ensidigt, som den värda ledamoten föreslår. Om han fortfar med sin motion om den enda tidningen, så skall jag lägga på bordet alla dem, jag anført. — *Wetherell* återtog sin motion.

Dagligen öfverlemnas ännu adresser till Drottningen. "Hon är," säger *The Observer*, "öfverlopen af en hop tjänstfärdiga, som tillbjuda sin vänskap och lofva att bortskaffa papper, som kunde falla henne till last; men hon har en gång för alla undanbedt sig dylika artigheter och anmodat de tjänstaktige att utbjuda papperen på ett annat ställe, der de torde emottagas med upräckta händer. En viss förr här i landet bekant, nu i Dückerken boende Baron var nyligen bland dessa vänner." — D. 24 framlade Lord Erskine i öfverhuset en petition af Drottningen, hvori hon beklagar, att Huset nekat henne vittnes-lista, och begär att åtminstone få uppgift på de ställen, där

de föregifna brotten skola vara begångna. Äfven detta nekades, oaktadt Lord Hollands och fleras ifriga bemödanden.

Neapel. Inga nya underrättelser af vigt; endast en nogare framställning af hvad man redan känner. Ett bref af d. 7 innehåller, att oro redan länge herskat i Calabrien och Apulien, och att folket fordrade en constitution. Gäsningen nalkades hufvudstaden; trupper utskickades; men Cavalleri-regimentet Bourbon gick öfver till insurgenterna, och de öfriga följde dess exempel. Då sammandrogs arméen från alla kanter; sjelfva gardet fick marchera, och borgerskapet besatte vakterna i hufvudstaden. Linie-trupparne gingo med låtsad beredvillighet; men huru förvånad blef man icke, då man d. 5 Julii om natten fick veta, att hela arméen förklarade sig för constitutionen, och att Regimentet *Re* (Konungen) varit det första, som gått öfver. Samma natt hölls om bord på ett lineskepp stort statsråd, bivistadt af hela Kungliga familjen. General Nugent och Financeministern *Medici* (bägge hatade af folket) skola hafva rådt Konungen att med sin famille genast afsegla till Adriatiska hafvet, återkomma med hjälptrupper och med våld återställa den gamla ordningen. På kastelet *St. Elmo*, som behejskar *Neapel* gjorde man sig i synnerhet räkning; men oförmodadt kom underrättelse, att *Commendanten*, en 86-årig gubbe, förklarade sig beredd att genast förena sig med de liberala, om Konungen afreste. Äfven Kronprinsessan skall hafva ytttrat motvilja att lemna *Neapel*. Detta allt förmädde Konungen till den redan bekanta förklaringen d. 6 på mårgonen. Glädjen blef allmän; de, som under de sista dagarna voro häktade för politiska tänkesätt, frigifvos och fördes hem i triumf; 5 å 600 Studenter tögade up på *Ferdinands-torget* och hurrade för Konungen och constitutionen; *Lazaroni* syntes druckna af glädje. Nugent och *Medici* skola hafva flytt, men två fartyg, med deras betydligaste egendom, vara kvarhållna. — Ett nyare bref (af d. 10) låter helt annorlunda. Kongl. Gardet hade icke blandat sig med de öfriga insurgerade trupparna, utan hittills hållit *Toledogatan* och *torget för Kongl. Slottet* fria från skockningar af soldater och pöbel. De frigifna ståtsångarne hade varit obetydligt och obekant folk. *Marchese Amati* och *Grefve Zurlo* skulle hafva undanbedt sig att blifva ministrar. *Riddar Medici* hade erbjudit sträng räkenskaps afläggande öfver sin förvaltning (hade således icke flytt). Den i hast tillskapade Ministären syntes icke behaga många. Soldaterna hade öfvergifvit all disciplin;

många sålde sina gevär; andra, som ej fannu köpare, bertkastade dem. Manskapet af den sista conscriptionen deserterade nästan mangrant; nationalgardet hade öfvertagit nästan alla vaktposter (äfven på flottan). Studenterna ville gripa till vapen.

Från Österrike berättas hela revolutionen på det derifrån vanliga sätt. Det enda förut okända factum, som genom dessa berättelser blifvit bekant, är att försvaret af den port, hvarigenom rebellerne skulle komma, anförtröddes åt Gen. Pepe, hvilken, såsom redan är berättadt, aftågade till rebellerne och satte sig i spitsen för dem; äfven som att Påfliga besättningen i Ancona skall hafva följt Neapolitanska truppernas exempel.

Norra Italien. Bref från Majland af d. 13 Julii berätta, att en hop arresteringar där verkligen skett; att regeringen fått underrättelser om ett hemligt sällskap af 200 Officerare, som tjent under Napoleon och nu uppehöll sig i Piemont; att ingen utan pass fick komma öfver gränsen o. s. v.

Spanien. Cortes's arbeten gå lugnt, kraftigt och skyndsamt, och det synes, att den moderatien och förstånd, som rådt i de första öfverläggningarna, lugnat dem, som fruktat följderna af sista revolutionen. D. 10 Julii sattes Commissioner, för att döma de så kallade Persas (de 69 Deputerade, som 1814 bedt Konungen förkasta constitutionen), och för att pröfva de sedan 1814 utgifna Förordningar. Vidare beslöts uphäfvande af det d. 18 Mars 1812 fattade beslut om Infanten D. Francisco de Paula's och f. d. Drottningens af Hetrurien uteslutande från thronföljden (Parisiska tidningar innehålla imedertid, att förslag blifvit gjordt, att Kejsarinnan Marie Louises uteslutande från thronen må fortfara, på det Bonapartes afkomlingar på allt möjligt sätt må stängas ifrån att någonsin regera i Spanien). Grefve Torreno uppläste förslag till adressen, som antogs, med uteslutande af allt, som hade afseende på tractaten med Nederländerna. D. Marcial Lopez föreslog upprättande af en ärestod åt Ferdinand VII, där han skulle föreställas med borgarekrona på hufvudet och constitutionen i handen.

D. 11 lästes Utrikes och Inrikes Ministrarnes framställningar af tillståndet i deras departementer. Deputationen, som framburit adressen, återkom och Grefve Torreno förmälte, att Konungen med nöje emottagit National-församlingens yttrade tänkesätt; — "hvilket," svarade Presidenten, "var att

vänta af H. M:s kända godhet." — D. Moreno Guerra föreslog, att man borde bevilja de Spanjorer, som varit flyktade till Frankrike, fullkomligt återställande i deras rättigheter, sedan Bonapartes inflytande var förbi. — D. Tapia gjorde motion om en strafflag mot tryckfrihetens missbruk.

D. 12 läste Ministrarna för de Ultramarinska och Inrikes ärenderna sina berättelser. Den förre yttrade bland annat den förloppning, att Amerika torde lugnas, sedan, enligt alla intupna berättelser, nyheten om constitutionens antagande öfver allt där blifvit med entusiasm emottagen. — D. Martinez de la Rosa föreslog, att man skulle taga i öfvervägande vägnarnes osäkerhet genom röfvere. — General Lascy's enka hade i en petition begärt att utbekomma rättegångshandlingarna mot hennes man, hvilket hon fåfängt sökt hos regeringen. Alla funno hennes begäran billig; och det beslöts att anmoda regeringen att ställa sig till esterrättelse den författning, enligt hvilken Fru Lascy's ansökning borde bifallas. — Ett utskott föreslogs, för att utlåta sig i den redan 1814 väckta frågan om osäljbar jord (vinculaciones, fidei-commissis). D. Isturiz gjorde motion, att all egendom måtte förklaras säljbar.

Då Quiroga d. 6 inträdde i sessions-rummet, hördes en röst: "levve Quiroga!" På dennes egen begäran, manade Presidenten den ropande till ordning.

D. 9 om natten mördades en skiltvakt på sin post. Saken är ännu outredd, och Miscellanea anmärker, att det är lika bedrägligt som oförklarligt, att de fleste lifgardister, som derföre blifvit arresterade, höra till de liberala. — Regeringen har befallt, att 6000 man skola sammandragas omkring Madrid.

Tyskland. Valmännen i staden Darmstadt hafva nästan enhälligt förklaradt, att de, då Höpfners val för andra gången var förkastadt, de id ett dylikt förhållande icke kunde hädanefter utöfva sin valrätt. Derpå begärfvo de sig från valstället och beslöto en deputation till Storhertigen, med en skriftlig föreställning. Denna måste dock aflemnas i Cabinettet, emedan de deputerade ej fingo förtrede. Härpå hafva valmännen åter blifvit kallade till nytt val, "efter som Höpfner icke ännu förklaradt, om han vill aflägga eden, och det icke är regeringens sak att affordra honom en sådan förklaring."

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 14 Augusti.

Sine ira, studio et metu.

POLITIK.

Hvem som ej med liknöjdhet ser tidens händelser och sitt släktes väl eller ye, måste känna ett behof att göra sig reda för både uphøvet och syftningen af de stora hvälningar, han ser. Det vigtigaste bland föremålen för en sådan forskning är tvifvelsutan frågan om hvad man kallar *folkens mognad*, såsom grund för hopp eller förtviflan om fulländningen och beståndet af de statsformer, folken sträfva att gifva sig.

Vi sågo, för någon tid sedan, ett *godt och förtjenstfullt tidningsblad* bekänna den tron, att anlagande af nationernas framskridning till mognad vore antagande af alla staters successiva omstöpning till republik, i en mer eller mindre allägsen framtid; men att detta i sig sjelft vore falskt; att statsinrättningarne skapa tänkesätten, och icke tvertom; att människan lär sig att vara slaf, der hon genom flera generationer tvingas dertill, och lär sig att vara fri, der detta tvång upphör; att befrielsen således måste föregå mognaden; men att, om någon mening skall förenas med frasen om den mognad för friheten, som föregår dess eröfring, det ej kan blifva någon annan, än att känslan af tvånget hunnit den höjd, som omotståndligt påkallar en förändring; att nationerna måste kämpa för befrielsen, vin-

na och återvinna den, innan de lära att befästa sig vid densamma för alltid; att Europas nationer nu mera nästan alla fått vänja sig vid revolutionernas hvirfvel; att man ej må tro, det de, som än en gång störtas ut på djupet, på nytt förlora sanningen, som förut; att de nationer, som redan försökt sig på revolutionsbanan, äro i besittning af all den mognad, som fordras för vinnande af politisk frihet, af allt hvad som behöfves för att lefva i ett constitutionelt, till och med i ett republikanskt samhälle; att gifva de andra förhoppning om dess upnäende, vore detsamma, som att indirect inbjuda dem i den skola, der denna kunskap förvärfvas o. s. v.

Ett annat ej mindre godt och förtjenstfullt tidningsblad har haft en vederläggning på den artikel, der detta förekommer, men icke bekymrat sig att ställa författaren till räfst för de sjelftörvillelser, som ligga i dessa satser, för orimligheten att neka de stora verkningarne af nationernas framskridande (sjelfva framskridandet lærer väl icke vara hans mening att neka, ehuru orden så låta) för tanklösheten att icke fråga sig, huru man skall lära att *blifva* fri, då man ej kan lära att *vara* det, innan man blifvit det, för oförenligheten af det yttrandet, att nationerna nu mera ej förlora sanningen i revolutionernas hvirfvel, och det, som sedermera kommer, att man kan i Spaniens

revolution förutse upträden af samma natur, som i Frankrike, och troligen rysligare och grymmare, i den mån det förutgående tvånget varit större och gjort ett djupare intryck (derest han nemligen icke tror, att grymheter och rysligheter äro sansningens verk), och för den uppenbara motsägelsen, att sätta all nationernas mognad för friheten uti känslan af tvånget, då man tillika påstår, att människan lär sig att vara slaf, der hon genom flera generationer tvingas dertill.

Äfven det, som blifvit sagdt till försvaret för det *mera egentligt republikanska* regeringssättet, passerar utan anmärkning. Vederläggningen uppehåller sig endast vid frågan, om det är lagarne, som dana tänkesätten, eller tvertom, huruvida en nation kan vara moralisk dålig och likväl borgeligt fri, om det är revolutioner, som göra folken fria, i fall lagarne icke förut gjort det, och om alla revolutionernas våldsamerhet och olyckor komma deraf, att folken ännu icke veta, huru de skola använda sin frihet. Att härpå svara ja, skulle enligt vederläggarens tanka kunna tagas för skämt, om icke saken vore för allvarsam, att tillåta något sådant; och hvad han förebrår sin motståndare är, att han gifvit detta ja på nämnde frågor.

Vi känna allmänhetens stora afsky för all vidlyftighet, och vi skulle aldrig hoppas förlåtelse, om vi ville följa de båda författarne på spåren, för att i detalj visa deras misstag. Visserligen är ämnet, efter vårt så väl som efter deras omdöme, högst viktigt; och visserligen skulle vi kunna tro, att då vi aldrig sysselsätta oss med annat än ämnen af den största vikt, vi också borde kunna vänta oss något tålmod med vårt bemödande att i dessa ämnen icke vara alltför ofullständiga. Men vi kunna ej heller glömma, huru mycket starkare begäret efter

ombyte och förströelse är, än begäret efter frihet och sanning; huru intresset af de högsta medborgliga föremål måste inskränka sina pretentioner, då fråga är, att hafva en läsning för tidsfördrif, och huru man icke just vet, hvarföre fråga skulle vara om annat slags läsning. — Det är derföre, som vi nu måste inskränka oss till följande reflexioner.

Frågan, huruvida "man kan vara moraliskt förderfvad och likväl borgerligt fri," lärer ej behöfva någon djup undersökning. Vi torde alla kunna vara ense derom, att moraliskt förderf ej botas genom annat än frihet, emedan tvånget utesluter all moralitet. I sådant fall åter må den borgliga friheten kunna eller icke kunna förenas med det moraliska förderfvet, så kan dock den borgliga friheten icke derigenom vara sämre än slafveriet, med hvilket alltid måste följa moraliskt förderf. Vi tro, att borglig frihet, änskönt den kan införas under moraliskt förderf, likväl måste leda till moralisk förbättring. Men om vi misstaga oss; så önska vi heldre borglig frihet med moraliskt förderf, än detta senare med slafveri. Och detta tro vi vara nog, i stället för mycket deklamationer och klyftighet öfver detta ämne.

Om lagarne göra människorna fria, säger det vederläggande tidningsbladet, huru lyckligt är då icke människosläktet, emedan dess väl kan köpas för det lindriga priset af några ark papper! Och detta är ungefärliga halten af den grundlighet, hvarmed det går till väga, hela afhandlingen igenom. Emedan lagarne ej kosta mer än några ark papper, kunna således våra lagar ingen ting utiätta för vårt väl! Nog begriper man, hvad lagar kosta och hvad de uträtta, då man tager papperet för det väsentliga i deras grundämne. Först och främst fordras det, till sammanskrifvande af goda lagar,

ingen ting mer, än att hafva päpper och kunna måla bokstäfver derpå — alldeles så, som till sammansättande af hvarje litterärt snilleverk ej fordras mer. Dernäst äro goda lagar alltid genast antagne och bragte i verksamhet, så fort de blott hunnit uttänkas och nedskrifvas. Vidare kan deras verkan på sederna och på folkets upfostran till frihet icke fortskrida med tiden, utan måste visa sig fullvuxen i samma ögonblick, lagarne fått sin tillvarelse, såsom lagar. Slutligen och när man ej kan undgå att, i det exempel man sjelf framdragit, i Spartas exempel, se sig övilkorligen upmanad till den frågan, om icke Spartas seder voro en följd af dess lagstiftning; finner man sig hulpen med den simpla anmärkningen, "att Lykurgi föreskrift för barnupfostran och hela det Spartanska samfundslifvets inrättning var egentligen blott en polisåtgärd, den grund, hvarpå han ville att sjelfva statsförfattningen skulle hvila" — antagande således visligen, att om det, som är grund för en statsförfattning, befinner vara tillkommet på samma sätt som all lagstiftning, och utgöra första grunden äfven till sjelfva sederna och samfundslifvets inrättning, får det likväl icke kallas lag eller statsförfattning, utan måste hafva ett nytt namn, polisåtgärd, hvarigenom bevisas, att det ej kommit från någon lagstiftare. Och likaså med Rom. Dess uplysning (Roms uplysning) skall hafva varit grunden för dess frihet. När det föll, var det sedernas fel. Att dessa aldrig kunna hjälpas, i fall de ej få hjälpas genom lagar, hvad betyder väl det? Och om de i Rom kunnat förfalla under bättre lagar, eller huru deras fall skulle förekommas genom annat än lagar — lönar det väl att bråka sin hjerna med sådana frågor?

Hvad är det då, som skall bilda menniskorna, göra dem, såsom menniskor och

i samhälle bragta, till fria eller slafvar? Derpå svarar man icke; man förfäktar blott, att lagar och statsförfattningar måste tagas "ur nationernas eget förstånd och den grad "af bildning, detta ernått." Man frågar, "om lagarna äro uppenbarelser, som från "himlen nedsändts till nationerna, såsom "alla folkslag påstå om sina trosläror, eller "de äro menniskoverk, stiftade af dessa nationer, till hvilkas efterlefnad de äro ämnade." Och man märker icke, att denna fråga är lika lätt besvarad som den, om nationernas bildning kommit från himmeln omedelbart och uplyst deras förstånd, så att det kunnat stifta lagar.

Ja, från himmeln, utan tvifvel, hafva lagar och bildning kommit; men i ett samhälle hafva de ej kunnat införas annorlunda, än att lagarne föregått och bildningen kommit efter; ty genom lagar måste bildning ske. Gudomlig uppenbarelse må de gerna begge hafva varit hos den, som först emottog dem från himmeln, men så emottogos de ej af en hel nation. De uphöjda menniskosjälur, för hvilka tankens ljus först klarnade, kunde ej sprida dess sken annorlunda, än att de bragte det i lefnadsreglor (lagar), nödvändiga att sammanhålla, i hvad slags gemenskap som helst, dem som skulle bildas. Och från denna stund har all bildningens framgång berott af lagarne. Hvad som var omöjligt att lära under jägare-lifvet, blef möjligt i herde-tillståndet; och hvad herden aldrig kunde få lära, blef upptäckt af jordbrukaren. Men man blef ej herde förr, än man fått en lag, som stadgade äganderätt till den hjord, man vallade; och man plöjde icke åkren förr, än en lag fanns, hvarigenom man berättigades att skörda det fält, man besått.

Häfderna förvara några namn på dessa mäktiga andar, dessa gudomlighetens sändebud, hvilkas röst först sammankallade

folkstammarna till samhällsförening. Hvad voro då dessa stora människor? Allesammans lagstiftare. Voro väl de folk redan bildade, hos hvilka deras lagstiftningar infördes? Häfdera säga: nej, de voro vilda horder, som evigt skulle blifvit otillgängliga för all bildning, om icke lagarne först omskapat deras tillstånd.

Låt vara, säger man; men det förhåller sig annorlunda nu. Fråga är om vår tids europeiska samhällen. Bildningen kan hafva gjort sitt inträde genom lagarne; men nu mera bero lagarne af henne.

Utan tvifvel. Men beroendet är ömsesidigt. I sakernas rätta ordning gå dock lagarne alltid förut. De, som stifta lagarne, böra hafva en grad af bildning framför mängden af de öfriga — och då komma lagarne att hos denna mängd, åtminstone i någon mån, *dana tänkesätten*. Det nekas ej, att det *kan* vara tvertom, nemligen att tänkesätten framskrida i uplysning fortare än lagarne och således kunna tillskrifva sig åtminstone ett inflytande på dessas daning. Men man må ej beräkna detta såsom alldeles säkert. En makt i samhället kan finnas, som tillbakahåller bildningens verkan på lagarne; och deraf kan den högst olyckliga följden upstå, att sjelfva bildningens fortgång, i sin ordning, tillbakahålles af lagarne, och att, då allt, som tvingas att stanna, måste gå tillbaka, bildningens herrliga frukter efter hand förloras.

En lagstiftning i harmoni med tiden och bildningen är deremot ofelbar i sina verkningar. Så länge den går före, går samhället rätt fram och ingen enda del blir efter. Må vi derföre lära oss att värdera lagarne och inse, att bildningen aldrig har sina frukter tryggade förr än hon öfvergått till lagstiftning, att sanning och rätt måste vara lag, innan de kunna sägas

hafva en verklig tillvarelse i samhället, och att, då bildning utan lagar är otänkbar, är deremot bildningen en oundviklig verkan af goda lagar.

Att lagen och samhällsformen skyndar, så fort den någonsin kan, till sin fullkomning och sörjer för alla bildningens behof, utan att afbida hennes framsteg, det är då hvad som med trygghet må befrämjas, utan fruktan, att det i något fall går för fort och att någon mognad dertill brister. Eller hvarföre skulle det väl nu vara mera farligt att gå med starka steg, än det var för Moses och Oden, som stiftade djupsinniga lagar för halfdjur? Är det först nu, efter så många segrar öfver hinder af alla slag, som det blifvit nödvändigt att stå med armarna i kors och ropa: ännu är tiden ej kommen, folket icke moget?

När man, med vederläggaren, påstår, att förbättring af ett samhälle, sådant som det Marockanska, ej är möjlig genom revolution och införande af goda lagar; på hvad sätt vill man då gå till väga, för att åstadkomma ett sådant samhälles förbättring? Tror den goda vederläggaren det vara mindre omöjligt att under Kejsarens af Fetz Marocco spira, utan förändring i hans despotiska regime, omskapa hans folk till en bildad nation, än att genom afskuddande af hans ok bringa i verksambhet en bättre samhällsordning och genom denna bilda de förslafvade Marockanerne till bättre seder och lefnadssätt? Huru länge vill vederläggaren, att ett marockanskt Kejsare-välde skall bestå, innan samhället under detsamma vinner så mycken mognad och folket så mycken bildning, som fordras för införande af ett bättre tillstånd? Eller vill han, att alldeles ingen utväg skall finnas till förbättring af ett marockanskt samhälle? Ser han icke, att hvad det må vara i Marockanernes seder och karakter, som hindrar

dem att njuta af en bättre statsförfattning, så hafva dessa seder och denna karakter blifvit danade under despotismen, och att despotismens fortfarande således ej kan utrota dem? —

Dock, hvarföre motsäga honom? Han nekar ju ej den lyckliga verkan af *goda lagar* och *goda samhälls-författningar*. Han argumenterar emot ett vidunder, en dröm, ett oting, som han säger bestå i öfversättning af en engelsk eller amerikansk konstitution, och hvars efterlefnad dock gör, att *republikanerna* (i fall konstitutionen är den engelska?) pålägga sig alldeles inga skatter, hafva inga embetsmän, ingen kostsam hofhållning, ingen stående armé, göra hvad de behaga och låta ej genera sig hvarken af samvete eller religion, slå ihjäl de christna och judarna, när det faller dem in, bortröfva deras hustrur och döttrar, som de inspärra i sina seraljer, bedraga och preja hvarandra, ljuga, smäda och förtala hvarandra, äro fala till allt för penningar, lefva i vållust, frosseri och djuriska lustar, obekymrade om medlen eller följderna, äro råa och okunniga, lika mycket som förr o. s. v. Om detta är en målning af Marockanernes närvarande seder; så tyckas de svårligen hafva något att förlora vid antagande af hvad konstitution som helst — i fall nemligen despotismen, som gjort dem sådana, ej kan rädda dem. Äro de åter bättre nu, men skulle blifva sådane genom en engelsk eller amerikansk konstitution; så vore det väl derföre, att dessa konstitutioner medföra dylika seder; och då bör författaren påstå, att samma seder finnas i England och det amerikanska land, hvars konstitution han menar. När han påstår detta; då bör han få ett allmänt sribref att, utan motsägelse af någon, påstå allt hvad han vill.

Vi åter tro, att om än Marockanerne

likna den målning, vederläggaren updragit, de dock ovilkorligen måste förbättras genom införande af en engelsk statsförfattning, och än mer af en sådan, som mera fullkomligt än den engelska framställer den lagbundna och representativa monarkiska statsformen (engelsk republik är en tillverkning af vederläggarens egen fantasi). Denna statsform lägger nemligen, såsom bekant är, tillräcklig makt i regeringens händer, att göra lagarne verksama till utrotande af sådana hemseder, som vederläggaren målar. Monarkens makt är sjellständig; och äfven om folket vore nog barbariskt eller förderfvadt, att hata en sådan, af lagarne kringgårdad makt, äfven om folkets representanter kunde få det infallet att vilja lefva utan embetsmän, utan hof och armé, i fullkomlig anarki, eller försätta sig i ett samhällslöst vildhets-tillstånd, skulle en sådan vilja dock ej kunna verkställas, så länge denna statsform funnes, hvilken berättigar Monarken att säga *nej* till ett dylikt förslag. Och just genom en revolution, som införde hos Marockanerne en så beskaffad författning, tro vi derföre, att de skulle kunna föras till bildning och politisk välfärd, om annars despotismen och en fanatisk religion icke förderfvat dem till den grad, att allt hopp om deras räddning är försvunnet.

Den republikanska friheten deremot värdera vi på långt när icke så högt som den monarkiska — och det äfven af andra grunder, än att den icke duger till en sådan omskapning af ett despotiskt regeringssätt, som här var i fråga. Det är af denna orsak, som vi finna oss föranlätne att taga parti emot läran om *de mera egentligt republikanska författningar*, som drifves i det andra goda tidningsbladet, på hvilket vederläggaren öfvat sin skarpsinnighet; och påminna vi dervid först veder-